

سال یازدهم • بهار و تابستان ۱۴۰۴ • شماره ۲۲

Biannual Journal of Islamic Psychology

Vol. 11, No. 22, Spring & Summer 2025

تبیین رابطه خارج از ازدواج با الگوی ایمنی - توجه جنسی در خانواده درمانگری معنوی خداسو: فراتحلیل

* فاطمه مدنی

** الهام موسوی

*** عرفانه جان بزرگی

**** مسعود جان بزرگی

چکیده

پژوهش حاضر با هدف تبیین عوامل مرتبط با رابطه خارج از ازدواج در چارچوب خانواده درمانگری معنوی خداسو و شناسایی سهم متغیرهای مختلف از طریق بررسی فراتحلیل مقالات انجام شده است. در خانواده درمانگری معنوی خداسو الگوی «ایمنی - توجه جنسی»، به تبیین این موضوع می‌پردازد. از میان مقالات منتشرشده در پایگاه‌های علمی داخلی و خارجی در فاصله سال‌های ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۹ (۱۳۸۳ تا ۱۳۹۸) که به بررسی عوامل مرتبط با رابطه خارج از ازدواج پرداخته بودند، بر اساس معیارهای ورود، ۱۲ پژوهش انتخاب شدند. در نهایت ده عامل کلی شناسایی شده در این زمینه با استفاده از نسخه دوم نرم‌افزار CMA مورد بررسی قرار گرفت. نتایج نشان داد که اندازه اثر متغیرهای تنوع‌طلبی و بی‌قیدی، میل جنسی، سبک دلبستگی، کیفیت رابطه، شبکه‌های اجتماعی و ویژگی‌های شخصیتی، در ارتباط با رابطه خارج از ازدواج معنادار است. اندازه اثر مربوط به متغیرهای ویژگی‌های جمعیت‌شناختی، رضایت زناشویی، کیفیت زندگی، مذهب و اخلاق و سایر متغیرها شامل روان‌بیه جنسیتی و پوشش نامناسب، در ارتباط با روابط خارج از ازدواج معنادار نبود. ترتیب اهمیت اندازه اثر متغیرها نشان می‌دهد که هرگاه توجه جنسی به خارج از مرز خانواده گسترش می‌یابد، نایمنی جنسی در روابط زوجین نیز ایجاد شده و بالا می‌رود. این یافته نشان می‌دهد که رفتارهای غیرمسئولانه که ناشی از توجه جنسی به غیر همسر است، موجب گسترش نایمنی در حوزه مرزهای جنسی خانواده شده و این خود باعث اختلال در تعامل و تشدیدکننده مسئله (روابط خارج از ازدواج) می‌شود.

کلیدواژه‌ها: روابط خارج از ازدواج، خیانت، خانواده درمانی معنوی، معنویت خداسو، توجه - ایمنی جنسی، فراتحلیل.

* کارشناسی ارشد روان‌شناسی، درمانگر زوج و خانواده مرکز مشاوره طلیعه سلامت (نویسنده مسئول) madanipsych@gmail.com

** استادیار گروه روان‌شناسی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران

جنوب، تهران، ایران

*** کارشناسی ارشد روان‌شناسی بالینی خانواده، مسئول دپارتمان خانواده مرکز مشاوره طلیعه سلامت، تهران، ایران

**** استاد گروه روان‌شناسی، پژوهشکده علوم رفتاری، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، قم، ایران

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۳/۰۷؛ تاریخ پذیرش ۱۴۰۴/۰۶/۲۶

مقدمه

تشکیل و زندگی زناشویی موفق از آرمان‌های هر انسانی است که اقدام به ازدواج می‌کند (میرز^۱ و همکاران، ۲۰۰۵). از خانواده به‌عنوان «محبوب‌ترین نهاد» نزد خداوند متعال یاد شده^۲ (صدوق، ۱۴۱۳ق، ج ۳، ص ۳۸۳، ح ۴۳۴۳)، و درهای رحمت خداوند هنگام ازدواج گشوده می‌شوند و کسانی که ازدواج می‌کنند، مورد لطف خداوند قرار می‌گیرند^۳ (شعیری سبزواری، ۱۴۱۴ق، ص ۲۷۲، ح ۷۴۲)، و به همین جهت نسبت به آن سفارش اکید شده است^۴ (کلینی، ۱۴۰۷ق، ج ۵، ص ۳۲۸). از عوامل مهم پایداری یک خانواده تعهدی است که زوجین به یکدیگر دارند. خانواده در دیدگاه چندبعدی معنوی، نظامی است که توسط دو انسان غیرهمجنس (زن و مرد) بالغ و عاقل^۵ با میثاقی محکم^۶ (نساء: ۲۱)، معنوی و مقدس آغاز می‌شود (جان‌بزرگی، پسندیده و آذربایجانی، ۱۴۰۱). این تعهد هم خاستگاه معنوی و هم قانونی دارد.

در این راستا یکی از عوامل تهدیدکننده ساختار و ثبات خانواده، روابط خارج از ازدواج است (مارک^۷ و همکاران، ۲۰۱۱) که از چالش‌برانگیزترین مسائل امروز خانواده‌ها در سراسر جهان و مهم‌ترین موضوع در فرایند زوج‌درمانگری بوده است (براند^۸ و همکاران، ۲۰۰۷). زندگی با خیانت نمی‌تواند زندگی موفق و رضایت‌بخشی باشد. کامیابی زندگی، نیازمند پابندی به خانواده و برخورداری از احساس اطمینان است. در خیانت نه تنها احساس امنیت و آرامش وجود ندارد، بلکه امری است کمرشکن^۹ (صدوق، ۱۴۱۳ق، ج ۴، ص ۳۶۵؛ حمیری، ۱۴۱۳ق، ص ۸۱، ح ۲۶۶) و مایه شقاوت و سیه‌روزی^{۱۰} (کلینی، ۱۴۰۱ق، ج ۵،

1. Myers, J. E.

۲. پیامبر خدا ﷺ: «مَا بُنِيَ بِنَاءٌ فِي الْإِسْلَامِ أَحَبُّ إِلَيَّ اللَّهُ تَعَالَى مِنَ الزَّوْجِ»

۳. پیامبر خدا ﷺ: «تَفْتَحُ أَبْوَابُ السَّمَاءِ بِالرَّحْمَةِ فِي أَرْبَعِ مَوَاضِعَ... وَعِنْدَ النِّكَاحِ»

۴. پیامبر خدا ﷺ: «تَزَوَّجُوا وَزَوَّجُوا، أَلَا فَمَنْ حَظَّ امْرَأً مُسْلِمَةً إِنْفَاقَ قِيَمَةِ أَيْمَةٍ، وَمَا مِنْ شَيْءٍ أَحَبُّ إِلَيَّ اللَّهُ مِنْ نَيْتٍ يُعْمَرُ فِي الْإِسْلَامِ بِالنِّكَاحِ»

۵. شرایط عقد در فقه شیعه

۶. «وَأَخَذَ مِنْكُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا»

7. Mark K. P.

8. Brand, R. J., Markey, C. M., Mills, A. & Hodges, S. D.

۹. پیامبر خدا ﷺ در سفارش به علی (ع) می‌فرماید: «يَا عَلِيُّ، أَرْبَعَةٌ مِنْ قَوَاصِمِ الظُّلْمِ... وَزَوْجَةٌ يَحْفَظُهَا زَوْجُهَا وَهِيَ تَحُونُهُ؛ يَا مَبْرِ خَدَّائِكَ: «ثَلَاثَةٌ هُنَّ أُمُّ الْفَوَاقِ... وَزَوْجَةٌ إِنْ شَهِدَتْ لَمْ تَقْرَ عَيْنُكَ بِهَا، وَإِنْ غَيْبَتْ لَمْ تَظْمَأْ إِلَيْهَا».

۱۰. امام زین‌العابدین (ع): «مِنْ شَقَاءِ الْمَرْءِ أَنْ تَكُونَ عِنْدَهُ امْرَأَةٌ مُعْجَبٌ بِهَا وَهِيَ تَحُونُهُ؛ يَا مَبْرِ خَدَّائِكَ: «ثَلَاثٌ مِنَ السَّعَادَةِ وَثَلَاثٌ مِنَ الشَّقَاوَةِ... وَمِنْ الشَّقَاوَةِ: الْمَرْأَةُ تَرَاهَا فَتَسُوْكَ وَتَحْمِلُ لِسَانَهَا عَلَيْكَ، وَإِنْ غَيْبَتْ عَنْهَا لَمْ تَأْمَنْهَا عَلَى نَفْسِهَا وَمَالِكَ».

ص ۲۵۸، ح ۳؛ طبرسی، ۱۴۱۸ق، ص ۴۵۸؛ حاکم نیشابوری، ۱۴۱۱ق، ج ۲، ص ۱۷۶، ح ۲۶۸۴. با آلوده شدن خانواده به خیانت زناشویی، اعتماد و اطمینان میان همسران از بین می‌رود و همین امر سبب نگرانی، دلهره، خشم و اضطراب می‌شود و در نهایت، آسایش و آرامش از خانواده رخت برمی‌بندد. فراتر از آن، «خیانت زناشویی» با همسر آزاری، بدزبانی و ناخرسندسازی همراه است. کسی که دل به غیر همسر خود ببندد، جسمش در خانواده و کانون توجه‌اش در بیرون است. این دوگانگی سبب ناسازگاری، بی‌مهری، بدزبانی و نارضایتی می‌شود و سرور، شادمانی و آرامش خانواده را از بین می‌برد. این شرایط نه تنها به والدین آسیب می‌زند، بلکه فرزندان را نیز قربانی می‌کند. پدر یا مادر ناپاک، فرزند ناپاک به دنیا می‌آورد و یا فرزند را ناشایست تربیت می‌کند و بدین‌سان سرنوشت آنان را نیز تباه می‌سازد (پسندیده، ۱۳۹۱، ص ۱۸۶). این پدیده به اشکال گوناگونی تعبیر و تعریف می‌شود (بورست، ۲۰۱۵)^۱. گیتار^۲ و همکاران (۲۰۱۶) پیمان‌شکنی زناشویی را به معنای داشتن هرگونه رابطه جنسی یا عاطفی به صورت پنهانی با فرد دیگری به جز همسر می‌دانند که تعهد به رابطه زناشویی را نقض می‌کند. شدت و دامنه این روابط از روابط دو نفره عاطفی تا روابط جنسی بلندمدت گسترده است. برخی حیطه گسترده‌تری برای آن قائل هستند و آن را شامل روابط اینترنتی و یا ترکیبی نیز می‌دانند (از جمله نایت، ۲۰۱۰)^۳. در معارف دین، این پدیده از «نگاه» تا «آمیزش» را شامل می‌شود. همسران در همه ابعاد وجودی‌شان (دیداری، شنیداری، گفتاری، بویایی، قلبی و بدنی)، حریم و قلمروی دارند که ورود جنسی به آن برای هیچ‌کس جز همسر جایز نیست. در برخی روایات به این اصل تصریح شده و پاره‌ای از مصادیق آن نیز برشمرده شده است. پیامبر خدا ﷺ می‌فرماید: «هریک از فرزندان آدم، بهره‌ای از زنا دارد؛ زنا چشم‌ان، نگاه [حرام] است و زنا دست، تجاوز و زنا پاها، رفتن [به مکان‌های حرام] و زنا دهان، بوسیدن [نامحرم] است و قلب، عاشق می‌شود و آرزو می‌کند و دامن (شرمگاه)، آن را تصدیق یا تکذیب می‌کند» (ابن حنبل، بی‌تا، ج ۲، ص ۵۳۶)^۴. بسیاری از پژوهشگران شیوع روابط فرازناشویی در جوامع مختلف را ۲۰ تا ۲۵ درصد گزارش کرده‌اند (فینچام و می، ۲۰۱۷)^۵. در ایران نیز بر اساس تحقیقات اندک انجام‌شده، مواردی از این بحران در بین زوجین گزارش شده است (نوابی و محمدی آریا، ۲۰۱۶؛ عبدالملکی و اعظم آزاد، ۲۰۱۴).

1. Borst, J. B.

2 Guitar, A. E.

3. Knight, A.

۴. «كُلُّ ابْنِ آدَمَ لَهُ حَظُّهُ مِنَ الزَّنا؛ فَرِئَا الْعَيْنَيْنِ النَّظْرُ، وَزِئَا الْيَدَيْنِ الْبَاطِشُ، وَزِئَا الرِّجْلَيْنِ الْمَشْيُ، وَزِئَا الْفَمِ الْقَبْلُ، وَالْقَلْبُ يَهْوِي وَيَتَمَنَّى، وَيُصَدِّقُ ذَلِكَ أَوْ يُكَذِّبُهُ الْفَرْجُ».

5. Fincham, F. D. & May, R. W.

با توجه به پژوهش‌های صورت گرفته، افراد به دلایل گوناگون درگیر روابط خارج از ازدواج می‌شوند و این پدیده تحت تأثیر مجموعه‌ای از عوامل فردی، رابطه‌ای، خانوادگی و اجتماعی قرار دارد. بر اساس یافته‌های جدید، در بُعد نگرش به خیانت، فینچام و می (۲۰۱۷) نشان دادند که نگرش مثبت و پذیرش اجتماعی نسبت به خیانت، احتمال بروز آن را افزایش می‌دهد. در زمینه ویژگی‌های شخصیتی، پژوهش گیسن و همکاران^۱ (۲۰۱۶) بیان می‌کند که ویژگی‌هایی مانند خودشیفتگی و هیجان‌خواهی از پیش‌بینی‌کننده‌های گرایش به خیانت‌اند. در حوزه سبک دلبستگی، پارکر و کمپبل^۲ (۲۰۱۷) گزارش کردند که دلبستگی اجتنابی به‌طور معناداری با احتمال خیانت زناشویی ارتباط دارد. از منظر خانوادگی، مطالعه اشمیت و همکاران^۳ (۲۰۱۶) نشان می‌دهد که تجربه مشاهده خیانت والدین می‌تواند احتمال تکرار آن را در روابط فرزندان افزایش دهد. در بُعد فناوری و شبکه‌های اجتماعی، کوهانی و پانوز^۴ (۲۰۱۸) دریافتند که استفاده مکرر از رسانه‌های اجتماعی زمینه‌ساز شکل‌گیری خیانت‌های عاطفی است. در زمینه مذهب، همین پژوهشگران تأکید کردند که ضعف باورهای دینی و تفاوت در اعتقادات مذهبی میان زوجین، احتمال بروز خیانت را افزایش می‌دهد. همچنین، در بُعد رضایت زناشویی و جنسی، مارتینز و همکاران^۵ (۲۰۱۶) نشان دادند که نارضایتی جنسی و کاهش صمیمیت از قوی‌ترین عوامل پیش‌بینی‌کننده خیانت‌اند. در نهایت، پژوهش‌های مونش^۶ (۲۰۱۵) و یامامورا^۷ (۲۰۱۲) حاکی از آن است که تفاوت در وضعیت اقتصادی و رفتارهای پرخطر مانند مصرف سیگار نیز می‌تواند احتمال روابط فرازناشویی را افزایش دهد.

روابط خارج از ازدواج باعث بروز پیامدهای منفی زیادی، از جمله افسردگی،^۸ استرس پس از ضربه،^۹ جدایی، کاهش عزت‌نفس،^{۱۰} خشونت، احساس حقارت، تعارضات خانوادگی، بیماری‌های مقاربتی، تهدید بهداشت روانی کودکان و اقدام به خودکشی (آلن و اتکینز،^{۱۱} ۲۰۱۲؛

1. Gibson, K. A., Thompson, A. E. & O'Sullivan, L. F.

2. Parker, M. L. & Campbell, K.

3. Schmidt, A. E., Green, M. S., Sibley, D. S. & Prouty, A. M.

4. Chohaney, M. L. & Panozzo, K. A.

5. Martins, A., Pereira, M., Andrade, R., Dattilio, F. M., Narciso, I. & Canavarro, M. C.

6. Munsch, C. L.

7. Yamamura, E.

8. Depression

9. Post-Traumatic Stress Disorder

10. Self-Esteem

11. Allen, E. S. & Atkins, D. C.

لاسترمن،^۱ ۲۰۰۵؛ آرون^۲ و همکاران، ۲۰۱۰؛ اسمیت، ۲۰۰۷؛ فینچام و می، ۲۰۱۷)، احساس گناه، یأس و ناامیدی و دل شکستگی و اضطراب^۳ می شود (اومرز^۴ و همکاران، ۲۰۱۲). با توجه به مطالعات انجام شده روابط فرازنشویی یکی از علل اصلی طلاق و فروپاشی روابط زناشویی محسوب می شود (بارکر،^۵ ۲۰۱۱؛ فینچام و می، ۲۰۱۷؛ بن امی و باکر،^۶ ۲۰۱۲؛ بورست، ۲۰۱۵؛ تاتل و دیویس، ۲۰۱۵). نگرانی درباره ابتلا به ویروس HIV و رفتارهای جنسی پرخطر باعث شد تا توجه ویژه ای به تحقیقات مرتبط با شیوع روابط فرازنشویی صورت گیرد و در نتیجه ادبیات پژوهشی در این زمینه به طور چشمگیری افزایش یافت (جنیفریو،^۷ ۲۰۰۹).

پدیده رابطه خارج از ازدواج از دیدگاه های مختلف روان شناسی قابل تبیین است؛ بنابر نظریه سه وجهی عشق استرنبرگ^۸ یکی از عواملی که سبب شکل گیری روابط فرازنشویی می شود، مجاورت ها، تجربه های مشترک و یا نقش های مکمل است (۱۹۹۶). نظریه ارضای نیاز به این نکته اشاره دارد که اگر در روابط زناشویی علاوه بر نیاز جنسی، نیاز به صمیمیت، رفاقت و امنیت تأمین نشود، فرد به دنبال تأمین آنها به روابط فرازنشویی رو می آورد (درايگوتاس و راسبالت،^۹ ۱۹۹۲). نظریه تکامل معتقد است که مردان به دلیل تمایل بیشتر به روابط جنسی و تولید نسل دست به پیمان شکنی می زنند، اما روابط فرازنشویی در زنان به دنبال منابع بالقوه مناسب تر برای فرزندان و تأمین آینده زندگی آنها می باشد (استفانو و لا،^{۱۰} ۲۰۰۸). نظریه گسترش خود تلاش می کند روابط خارج از ازدواج را در چارچوب باور به عدم اشتراک همسر با خود و عدم قابلیت رابطه در گسترش رشد و توانمندی های شخصی تفسیر کند (آرون، نورمن و آرون،^{۱۱} ۱۹۹۸؛ آرون و آرون، ۱۹۹۶؛ آرون لواندوسکی، ماشک و آرون، ۲۰۱۳). نظریه نقص یا کمبود در صدد تبیین روابط خارج از ازدواج از طریق عدم احساس رضایت از روابط جنسی و رضایت مندی پایین از رابطه است (لواندوسکی و آکرمن،^{۱۲} ۲۰۰۶). نظریه سرمایه گذاری بر اصل تعهد و ارتباط میزان سرمایه گذاری در رابطه، جاذبه های فرد ثالث و

1. Lusterman, D. D.

2. Aron, A.

3. Anxiety

4. Omarzu, J.

5. Baker, A. J.

6. Ben-Ami, N. & Baker, A. J.

7. Jeanfreau, M. M.

8. Sternberg, R. J.

9. Drigotas, S. M. & Rusbult, C. E.

10. De Stefano, J. & Oala, M.

11. Aron, A., Norman, C. C. & Aron, E. N.

12. Lewandowski, G. W., Ackerman, R. A.

رضایت‌مندی با روابط خارج از ازدواج بنا نهاده شده است؛ بدین ترتیب که افراد متعهدتر به دلیل سرمایه‌های موجود در رابطه و رضایت‌مندی بیشتر، کمتر دچار روابط خارج از ازدواج می‌شوند (دریگوتاس و همکاران، ۱۹۹۹). آنچه در نظریه‌ها و پژوهش‌های مربوط به روابط خارج از ازدواج مهم است، درک بهتر این مسئله اجتماعی و عوامل موثر بر آن است. شناخت عوامل و پیامدهای رابطه خارج از ازدواج می‌تواند زمینه را برای مهار آسیب‌های ناشی از آن فراهم کند. آنچه مطالعات پیشین که به برخی از آنها اشاره شد، پیش روی بررسی‌های آتی می‌گذارند، زمینه را برای مطالعه عمیق‌تر این موضوع فراهم می‌کند. همان‌طور که اشاره شد ادبیات پژوهشی در زمینه روابط خارج از ازدواج سهم گسترده‌ای را به خود اختصاص داده است. این مطالعات متغیرهای مختلفی را در ارتباط با روابط زناشویی شناسایی کرده‌اند، اما آنچه در این نظریه‌ها دیده نمی‌شود نگاه تعاملی، معنوی و سیستمی است. جان‌بزرگی، پسندیده و آذربایجانی (۱۴۰۱)، تبیینی متفاوت از خانواده و خانواده‌درمانگری بر اساس متون دینی اسلام ارائه کردند. آنها بر اساس یک الگوی معنوی خانواده را با سه محور ساختارنگری، تعاملی‌نگری و تحولی‌نگری در چارچوب درمان چندبعدی معنوی (جان‌بزرگی، ۱۳۹۸)، مورد توجه قرار دادند. نگاه جامعی که جهت‌گیری خداسوی آن تبیین پدیده‌های مربوط به خانواده را متفاوت مطرح می‌کند. الگوی «ایمنی - توجه جنسی»، از جمله چهار مداخله‌ای است که به تنظیم مرزهای جنسی می‌پردازد (پسندیده و همکاران، ۱۴۰۲). بر اساس این الگو هرگاه یکی از این دو تغییر کند، دیگری نیز تغییر کرده و این دویک چرخه منفی تشکیل می‌دهند. توجه به غیرهمسر یا عدم مدیریت توجه جنسی، ایمنی جنسی طرف مقابل را کاهش داده و این خود باعث از دست دادن انسجام توجه فرد نسبت به همسر می‌شود. این پژوهش به دنبال بررسی مؤلفه‌های رابطه خارج از ازدواج در سطحی بین‌المللی است که نشان دهد چه میزان از این عوامل با این چرخه قابل تبیین است.

لذا این مطالعه در پی آن است تا با یک بررسی فراتحلیل روی یک دهه مطالعات بومی و بین‌المللی در زمینه متغیرهای مرتبط با روابط فرازناشویی، ضمن تجمیع عوامل و پدیده‌های مربوط به این آسیب اجتماعی به‌منظور تبیین آن، هم‌گرایی بین عوامل بومی و بین‌المللی را بررسی کرده و در صورت امکان عواملی که بیشترین سهم را در تبیین این پدیده مهم دارند، شناسایی کند و سهم توجه و ایمنی جنسی را در آنها مشخص کند. این موضوع می‌تواند علاوه بر ایجاد دیدی کامل‌تر و جامع‌تر در چارچوب یک الگوی

معنوی نسبت به پدیده روبه رواج روابط خارج از ازدواج، به اهمیت این مدل‌ها برای پیشگیری و درمان این عامل به‌عنوان یک عامل تضعیف‌کننده انسجام خانوادگی کمک کند.

روش

این مطالعه فراتحلیلی در زمینه عوامل مرتبط با روابط فرازنشویی در ایران و جهان است. جامعه آماری پژوهش حاضر، کلیه مقاله‌های علمی - پژوهشی منتشرشده در فاصله سال‌های ۲۰۰۵ - ۲۰۱۹ با موضوع روابط فرازنشویی است که با هدف بررسی و دسته‌بندی علل روابط فرازنشویی در ایران و خارج از کشور و تحلیل و یکپارچه‌سازی تحقیقات صورت گرفته در این زمینه مورد بررسی قرار گرفتند. جست‌وجوی منابع انگلیسی در پایگاه‌های اینترنتی همچون Google Scholar، PubMed، ScienceDirect، Elsevier و APA و با کلمات کلیدی infidelity و extramarital relationship و کلمات مشابه آنها صورت گرفت. همچنین برای جست‌وجوی مقالات بیشتر از کلیدواژه‌های مشابه و مترادف کلمه infidelity مانند واژگان ذیل استفاده شد.

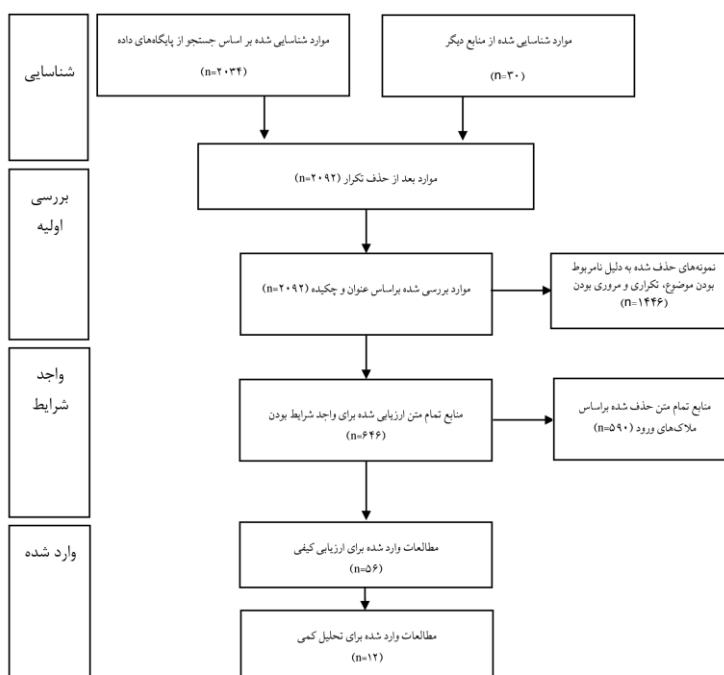
extramarital relationships, extramarital affairs, extramarital relations, extramarital relation, extramarital relationship, extramarital sex, treason, relations outside of marriage, relations outside of marriage, relationships outside the family, betrayal, adulterous, extramarital, adultery, treachery, perfidy, perfidious, to be treacherous, knife, cheat, traitor, unfaithful, machiavellian, disloyalty, guile, ratting, ratting out, collaboration, treacherousness, treason felony, traitorousness, treasonableness, untruth, breach of promise, perjury, violation of a treaty .

جست‌وجوی مقالات در ایران در پایگاه‌های اینترنتی: PubMed، SID، Google Scholar، Magiran، Rando، Google و پایگاه مجلات تخصصی نور با کلیدواژه روابط فرازنشویی و کلمات مشابه آن مانند خیانت، خیانت جنسی، خیانت عاطفی، روابط خارج از خانواده، روابط خارج از ازدواج، بی‌وفایی، خیانت زنشویی، پیمان‌شکنی، بی‌وفایی زنشویی، عهدشکنی و خیانت اینترنتی انجام گرفت. همچنین هریک از این کلمات با علل مختلف روابط فرازنشویی، از جمله عوامل شخصیتی، تنوع‌طلبی، ویژگی‌های شخصیتی، روان‌بده‌های شناختی و... مورد جست‌وجو قرار گرفتند.

پس از پایان جست‌وجو از میان ۲۰۳۴ مقاله یافت‌شده بر اساس معیارهای ورود یا انتخاب مطالعه (شامل مقالات اصیل منتشرشده بین سال‌های ۲۰۰۵ - ۲۰۱۹ در پایگاه‌های معتبر علمی داخلی و خارجی)، مقالاتی که گروه نمونه آنها مستقیماً در گذشته یا حال درگیر روابط فرازنشویی بوده‌اند، بررسی علل روابط فرازنشویی از طریق روش آماری همبستگی و رگرسیون، زبان فارسی یا انگلیسی، تعریف

عملیاتی یکسان از روابط فزاینده، استفاده از ابزار معتبر و پایا، گزارش آماره‌های لازم جهت محاسبه اندازه اثر، انتخاب حجم نمونه مناسب (جهت انجام پژوهش) ۱۲ مقاله (شامل ۷ مقاله فارسی و ۵ مقاله انگلیسی) برای ورود به فراتحلیل انتخاب شدند. چارت گردشی مربوط به تعداد مطالعات انتخاب‌شده در مراحل مختلف نمونه‌گیری در شکل (۱) نمایش داده شده است. پس از جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز با استفاده از تحلیل محتوا و فیش‌برداری، داده‌ها با استفاده از نسخه دوم نرم‌افزار CMA مورد بررسی قرار گرفتند. برای محاسبه اندازه اثر هر مطالعه از آماره I^2 استفاده شد. اندازه اثرهای محاسبه‌شده از ۱۲ مطالعه شامل ۸۷ اندازه اثر بود. پس از محاسبه اندازه اثر مطالعات، از نمودار قیفی و محاسبه شاخص‌های ناهمگونی Q و I^2 جهت بررسی سوگیری انتشار استفاده شد. جهت بررسی حساسیت نتایج مبتنی بر سوگیری انتشار از روش «چینش و تکمیل» (دوال و تویی، ۲۰۰۰)^۱ و جهت بررسی مطالعات گم‌شده از شاخص N ایمن از خطا استفاده شد. برای محاسبه اندازه اثر ترکیبی نیز با توجه به ناهمگونی مطالعات از مدل اثرات تصادفی استفاده شد.

شکل ۱: چارت گردشی تعداد نمونه مطالعات اولیه در مراحل مختلف نمونه‌گیری

یافته‌ها

در این پژوهش در مجموع ۱۲ مقاله با ۸۷ اندازه اثر وارد فراتحلیل شد. در جدول ۱ مشخصات مربوط به مطالعات واردشده و ضریب همبستگی و اندازه اثر مربوط به هر متغیر ارائه شده است.

جدول ۱: مشخصات مربوط به مطالعات و اندازه اثرهای واردشده به فراتحلیل

متغیر پیش‌بین	متغیر ملاک	مطالعه	n	r	اندازه اثر	خطای استاندارد	P
سبک دلبستگی	سبک دلبستگی ایمن	عبدی و همکاران ۱۳۹۱	۱۴۱	-۰/۶۳۰	-۰/۷۴۱	۰/۰۸۵	۰/۰۰۰۱
	سبک دلبستگی اجتنابی	عبدی و همکاران ۱۳۹۱	۱۴۱	۰/۸۸۶	۱/۴۰۳	۰/۰۸۵	۰/۰۰۰۱
	سبک دلبستگی دوسوگرا	عبدی و همکاران ۱۳۹۱	۱۴۱	۰/۵۱۹	۰/۵۷۵	۰/۰۸۵	۰/۰۰۰۱
	سبک دلبستگی ایمن	شهید، ۱۳۹۶	۱۴۰	-۰/۳۶۱	-۰/۳۷۸	۰/۰۸۵	۰/۰۰۰۱
	سبک دلبستگی اجتنابی	شهید، ۱۳۹۶	۱۴۰	۰/۳۹۳	۰/۴۱۵	۰/۰۸۵	۰/۰۰۰۱
	سبک دلبستگی دوسوگرا	شهید، ۱۳۹۶	۱۴۰	۰/۳۹۳	۰/۴۱۵	۰/۰۸۵	۰/۰۰۰۱
مشخصات تحصیلات	گرایش به روابط خارج از ایدر و مردانی، ۱۳۹۵		۵۴۳	۰/۱۴۴	۰/۱۴۵	۰/۰۴۳	۰/۰۰۱
دموگرافیک	سن	گرایش به روابط خارج از ایدر و مردانی ۱۳۹۵	۵۴۳	-۰/۱۱۱	-۰/۱۱۱	۰/۰۴۳	۰/۰۱۰
	جنس	گیسون و همکاران ۲۰۱۶	۲۹۵	۰/۰۱۴	۰/۰۱۴	۰/۰۵۹	۰/۸۱۱
	سن	پینتو و ارانتز ۲۰۱۶	۳۲۷	۰/۲۱۸	۰/۲۲۲	۰/۰۵۶	۰/۰۰۰۱
	سن	پینتو و ارانتز ۲۰۱۶	۳۲۷	۰/۲۳۸	۰/۲۴۳	۰/۰۵۶	۰/۰۰۰۱
تنوع‌طلبی و بی‌قیدی	تعداد شرکای جنسی	نگرش به روابط فرازنشویی علی‌تبار و همکاران ۱۳۹۳	۶۳	۰/۳۴۳	۰/۳۵۷	۰/۱۲۹	۰/۰۰۰۶
	تنوع‌طلبی جنسی	گرایش به روابط خارج از ایدر و مردانی ۱۳۹۵	۵۴۳	۰/۳۸۶	۰/۴۰۷	۰/۰۴۳	۰/۰۰۰۱
	میل به تجربه رابطه با افراد متعدد	گرایش به روابط خارج از ایدر و مردانی ۱۳۹۵	۵۴۳	۰/۰۹۳	۰/۰۹۳	۰/۰۴۳	۰/۰۳۰
	بی‌قیدی جنسی	خیانت هیجانی پینتو و ارانتز ۲۰۱۶	۳۲۳	۰/۶۷۶	۰/۸۲۲	۰/۰۵۶	۰/۰۰۰۱
	بی‌قیدی جنسی	خیانت جنسی پینتو و ارانتز ۲۰۱۶	۳۲۳	۰/۵۹۵	۰/۶۸۵	۰/۰۵۶	۰/۰۰۰۱
	بی‌قیدی هیجانی	خیانت هیجانی پینتو و ارانتز ۲۰۱۶	۳۲۴	۰/۳۱۹	۰/۳۳۱	۰/۰۵۶	۰/۰۰۰۱
	بی‌قیدی هیجانی	خیانت جنسی پینتو و ارانتز ۲۰۱۶	۳۲۴	۰/۱۲۳	۰/۱۲۴	۰/۰۵۶	۰/۰۲۷
رضایت زناشویی	رضایت‌مندی جنسی	گرایش به روابط خارج از ایدر و مردانی ۱۳۹۵	۵۴۳	-۰/۱۴۷	-۰/۱۴۸	۰/۰۴۳	۰/۰۰۱
	کمیابدهای عاطفی از طرف همسر	گرایش به روابط خارج از ایدر و مردانی ۱۳۹۵	۵۴۳	۰/۱۶۳	۰/۱۶۴	۰/۰۴۳	۰/۰۰۰۱
	تعارضات زناشویی	گرایش به روابط خارج از ایدر و مردانی ۱۳۹۵	۵۴۳	۰/۱۸۲	۰/۱۸۴	۰/۰۴۳	۰/۰۰۰۱
	رضایت زناشویی	روابط فرازنشویی کمالجو و همکاران ۱۳۹۵	۲۵۰	-۰/۲۴۰	-۰/۲۴۵	۰/۰۶۴	۰/۰۰۰۱
ویژگی‌های ماجرایی و شخصیتی	ماجرایی و کنجکاوی	گرایش به روابط خارج از ایدر و مردانی ۱۳۹۵	۵۴۳	۰/۰۴۰	۰/۰۴۰	۰/۰۴۳	۰/۳۵۲
	مقبولیت	خیانت زناشویی عزنی و کاکابرایی ۱۳۹۵	۱۱۰	۰/۱۰۰	۰/۱۰۰	۰/۰۹۷	۰/۲۹۹
	برون‌گرایی	خیانت زناشویی عزنی و کاکابرایی ۱۳۹۵	۱۱۰	۰/۱۹۰	۰/۱۹۲	۰/۰۹۷	۰/۰۴۷
	وظیفه‌شناسی	خیانت زناشویی عزنی و کاکابرایی ۱۳۹۵	۱۱۰	۰/۱۶۰	۰/۱۶۱	۰/۰۹۷	۰/۰۹۵
	سازگاری	خیانت زناشویی عزنی و کاکابرایی ۱۳۹۵	۱۱۰	۰/۱۲۰	۰/۱۲۱	۰/۰۹۷	۰/۲۱۲
	مقبولیت	خیانت زناشویی عزنی و کاکابرایی ۱۳۹۵	۱۱۰	۰/۱۶۰	۰/۱۶۱	۰/۰۹۷	۰/۰۹۵
	روان‌رنجورخویی	خیانت زناشویی عزنی و کاکابرایی ۱۳۹۵	۱۱۰	-۰/۰۱۰	-۰/۰۱۰	۰/۰۹۷	۰/۹۱۸
	برون‌گرایی	خیانت زناشویی عزنی و کاکابرایی ۱۳۹۵	۱۱۰	۰/۳۳۰	۰/۳۴۳	۰/۰۹۷	۰/۰۰۰۱

متغیر پیش‌بین	متغیر ملاک	مطالعه	n	r	اندازه اثر	خطای استاندارد	P
وظیفه‌شناسی	خیانت ناشویی	عزنی و کاکابرایی ۱۳۹۵	۱۱۰	۰/۱۶۰	۰/۱۶۱	۰/۰۹۷	۰/۰۹۵
سازگاری	خیانت ناشویی	عزنی و کاکابرایی ۱۳۹۵	۱۱۰	۰/۱۰۰	۰/۱۰۰	۰/۰۹۷	۰/۲۹۹
روان‌رنجور خویی	خیانت ناشویی	عزنی و کاکابرایی ۱۳۹۵	۱۱۰	۰/۱۵۰	۰/۱۵۱	۰/۰۹۷	۰/۱۱۸
شدت جذب دیگران شدن	خیانت	گیبسون و همکاران ۲۰۱۶	۲۹۵	۰/۱۴۹	۰/۱۵۰	۰/۰۵۹	۰/۰۱۰
گشودگی	خیانت	گیبسون و همکاران ۲۰۱۶	۲۹۵	۰/۱۰۶	۰/۱۰۶	۰/۰۵۹	۰/۰۶۹
وظیفه‌شناسی	خیانت	گیبسون و همکاران ۲۰۱۶	۲۹۵	۰/۰۲۹	۰/۰۲۹	۰/۰۵۹	۰/۶۲۰
مقبولیت	خیانت	گیبسون و همکاران ۲۰۱۶	۲۹۵	۰/۰۲۰	۰/۰۲۰	۰/۰۵۹	۰/۷۳۲
برون‌گرایی	خیانت	گیبسون و همکاران ۲۰۱۶	۲۹۵	۰/۱۱۲	۰/۱۱۲	۰/۰۵۹	۰/۰۵۵
روان‌رنجور خویی	خیانت	گیبسون و همکاران ۲۰۱۶	۲۹۵	۰/۰۷۸	۰/۰۷۸	۰/۰۵۹	۰/۱۸۲
خودافشایی با جنس مخالف	خیانت	نلسون و سالو ۲۰۱۷	۲۵۰	۰/۵۸۰	۰/۶۶۲	۰/۰۶۴	۰/۰۰۰۱
کیفیت زندگی	سلامت جسمی	عزنی و کاکابرایی ۱۳۹۵	۱۱۰	۰/۲۳۰	۰/۲۳۴	۰/۰۹۷	۰/۰۱۵
سلامت روان‌شناختی	خیانت ناشویی	عزنی و کاکابرایی ۱۳۹۵	۱۱۰	۰/۱۶۰	۰/۱۶۱	۰/۰۹۷	۰/۰۹۵
روابط اجتماعی	خیانت ناشویی	عزنی و کاکابرایی ۱۳۹۵	۱۱۰	۰/۳۰۰	۰/۳۱۰	۰/۰۹۷	۰/۰۰۱
محیط زندگی	خیانت ناشویی	عزنی و کاکابرایی ۱۳۹۵	۱۱۰	۰/۲۸۰	۰/۲۸۸	۰/۰۹۷	۰/۰۰۳
سلامت جسمی	خیانت ناشویی	عزنی و کاکابرایی ۱۳۹۵	۱۱۰	۰/۳۱۰	۰/۳۱۰	۰/۰۹۷	۰/۰۰۱
سلامت روان‌شناختی	خیانت ناشویی	عزنی و کاکابرایی ۱۳۹۵	۱۱۰	۰/۲۳۰	۰/۲۳۴	۰/۰۹۷	۰/۰۱۵
روابط اجتماعی	خیانت ناشویی	عزنی و کاکابرایی ۱۳۹۵	۱۱۰	۰/۲۳۰	۰/۲۴۳	۰/۰۹۷	۰/۰۰۰۱
محیط زندگی	خیانت ناشویی	عزنی و کاکابرایی ۱۳۹۵	۱۱۰	۰/۳۶۰	۰/۳۷۷	۰/۰۹۷	۰/۰۰۰۱
کیفیت زندگی	توجه روابط فرازنشویی	شهید ۱۳۹۶	۱۴۰	۰/۳۰۴	۰/۳۱۴	۰/۰۸۵	۰/۰۰۰۱
سلامت جسمی	توجه روابط فرازنشویی	شهید ۱۳۹۶	۱۴۰	۰/۱۹۷	۰/۲۰۰	۰/۰۸۵	۰/۰۱۹
سلامت روان‌شناختی	توجه روابط فرازنشویی	شهید ۱۳۹۶	۱۴۰	۰/۱۹۱	۰/۱۹۳	۰/۰۸۵	۰/۰۲۴
روابط اجتماعی	توجه روابط فرازنشویی	شهید ۱۳۹۶	۱۴۰	۰/۲۳۱	۰/۲۳۵	۰/۰۸۵	۰/۰۰۶
محیط زندگی	توجه روابط فرازنشویی	شهید ۱۳۹۶	۱۴۰	۰/۲۰۷	۰/۲۱۰	۰/۰۸۵	۰/۰۱۴
کیفیت رابطه	کیفیت رابطه	گیبسون و همکاران ۲۰۱۶	۲۹۵	۰/۱۸۸	۰/۱۳۹	۰/۰۵۹	۰/۰۱۸
رضایت از رابطه	خیانت	پینتو و اراتنر ۲۰۱۶	۲۴۱	۰/۴۰۷	۰/۴۳۲	۰/۰۶۵	۰/۰۰۰۱
رضایت از رابطه	خیانت	پینتو و اراتنر ۲۰۱۶	۲۴۱	۰/۱۹۶	۰/۱۹۹	۰/۰۶۵	۰/۰۰۲
نزدیکی به خدا	خیانت	اتکینز و همکاران ۲۰۰۸	۱۴۳۹	۰/۱۰۶	۰/۱۰۶	۰/۰۲۶	۰/۰۲۳
حضور نماز	خیانت	اتکینز و همکاران ۲۰۰۸	۱۴۳۹	۰/۱۲۰	۰/۱۲۱	۰/۰۲۶	۰/۰۰۰۱
دین به‌عنوان مسئله	خیانت	اتکینز و همکاران ۲۰۰۸	۱۴۳۹	۰/۱۵۰	۰/۱۵۰	۰/۰۲۶	۰/۲۵۵
دگرگونی شک	خیانت	اتکینز و همکاران ۲۰۰۸	۱۴۳۹	۰/۱۰۴	۰/۱۰۴	۰/۰۲۶	۰/۱۲۹
بخشش ایمان	خیانت	اتکینز و همکاران ۲۰۰۸	۱۴۳۹	۰/۱۰۲	۰/۱۰۲	۰/۰۲۶	۰/۴۴۸
خدای تنبیه کننده	خیانت	اتکینز و همکاران ۲۰۰۸	۱۴۳۹	۰/۱۰۷	۰/۱۰۷	۰/۰۲۶	۰/۰۰۸
دین‌داری	گرایش به روابط خارج از ایدر و مردانی ۱۳۹۵	چارچوب	۵۴۳	۰/۰۷۵	۰/۰۷۵	۰/۰۴۳	۰/۰۸۱
هوش معنوی	روابط فرازنشویی	کمالجو و همکاران ۱۳۹۵	۲۵۰	۰/۴۷۰	۰/۵۱۰	۰/۰۶۴	۰/۰۰۰۱
هوش اخلاقی	روابط فرازنشویی	کمالجو و همکاران ۱۳۹۵	۲۵۰	۰/۳۷۰	۰/۳۸۸	۰/۰۶۴	۰/۰۰۰۱
میل جنسی	خیانت	ایک ۲۰۱۷	۵۷	۰/۳۴۰	۰/۳۵۴	۰/۱۳۶	۰/۰۰۹
میل جنسی	خیانت	ایک ۲۰۱۷	۴۹	۰/۴۲۰	۰/۴۴۸	۰/۱۴۷	۰/۰۰۲
تحریک جنسی	خیانت	گیبسون و همکاران ۲۰۱۶	۲۹۵	۰/۱۴۸	۰/۱۴۹	۰/۰۵۹	۰/۰۱۱
شبکه‌های ماهواره اجتماعی	گرایش به روابط خارج از ایدر و مردانی ۱۳۹۵	چارچوب	۵۴۳	۰/۱۴۴	۰/۱۴۵	۰/۰۴۳	۰/۰۰۱
فیسبوک	گرایش به روابط خارج از ایدر و مردانی ۱۳۹۵	چارچوب	۵۴۳	۰/۰۷۹	۰/۰۷۹	۰/۰۴۳	۰/۰۶۶
چت‌روم	گرایش به روابط خارج از ایدر و مردانی ۱۳۹۵	چارچوب	۵۴۳	۰/۱۱۱	۰/۱۱۱	۰/۰۴۳	۰/۰۱۰
وبلاگ	گرایش به روابط خارج از ایدر و مردانی ۱۳۹۵	چارچوب	۵۴۳	۰/۰۴۱	۰/۰۴۱	۰/۰۴۳	۰/۳۴۰

متغیر پیش‌بین	متغیر ملاک	مطالعه	n	r	اندازه اثر	خطای استاندارد	P
فیس‌نما	گرایش به روابط خارج از ایدر و مردانی چارچوب	۱۳۹۵	۵۴۳	۰/۲۶۷	۰/۲۷۴	۰/۰۴۳	۰/۰۰۰۱
تلگرام	گرایش به روابط خارج از ایدر و مردانی چارچوب	۱۳۹۵	۵۴۳	۰/۰۶۶	- ۰/۰۶۶	۰/۰۴۳	۰/۱۲۵
واتساپ	گرایش به روابط خارج از ایدر و مردانی چارچوب	۱۳۹۵	۵۴۳	۰/۲۹۲	۰/۳۰۱	۰/۰۴۳	۰/۰۰۰۱
لاین	گرایش به روابط خارج از ایدر و مردانی چارچوب	۱۳۹۵	۵۴۳	۰/۲۶۷	۰/۲۷۴	۰/۰۴۳	۰/۰۰۰۱
وایبر و اسکایپ	گرایش به روابط خارج از ایدر و مردانی چارچوب	۱۳۹۵	۵۴۳	۰/۴۰۲	۴۲۶	۰/۰۴۳	۰/۰۰۰۱
سایت‌های غیرمجاز	گرایش به روابط خارج از ایدر و مردانی چارچوب	۱۳۹۵	۵۴۳	۰/۱۶۵	۰/۱۶۷	۰/۰۴۳	۰/۰۰۰۱
دیدن تصاویر شهوت‌انگیز	گرایش به روابط خارج از ایدر و مردانی چارچوب	۱۳۹۵	۵۴۳	۰/۱۶۵	۰/۱۶۷	۰/۰۴۳	۰/۰۰۰۱
مشاهده فیلم‌های مبتذل و پورنو	گرایش به روابط خارج از ایدر و مردانی چارچوب	۱۳۹۵	۵۴۳	۰/۴۰۲	۰/۴۲۶	۰/۰۴۳	۰/۰۰۰۱
دیدن روابط جنسی و وحشیانه، غیربهداشتی و چارچوب خلاف واقع	گرایش به روابط خارج از ایدر و مردانی چارچوب	۱۳۹۵	۵۴۳	۰/۳۱۲	۰/۳۲۳	۰/۰۴۳	۰/۰۰۰۱
میزان استفاده از شبکه‌های روابط فرازنشویی مجازی اجتماعی	کمالجو و همکاران	۱۳۹۵	۲۵۰	۰/۳۹۰	۰/۴۱۲	۰/۰۶۴	۰/۰۰۰۱
روان‌بزه جنسیتی	دهقان‌هرانی و همکاران	۲۰۱۷	۳۰۰	۰/۳۳۰	۰/۳۴۳	۰/۰۵۸	۰/۰۰۰۱
پوشش و آرایش نامناسب خانم‌ها	گرایش به روابط خارج از ایدر و مردانی چارچوب	۱۳۹۵	۵۴۳	۰/۰۲۳	- ۰/۰۲۳	۰/۰۴۳	۰/۵۹۳

۱۳

پیشینه رابطه خارج از ازدواج با الگوی ایمنی - توجه جنسی در خانواده...

جهت بررسی سوگیری انتشار برای مطالعات واردشده به فراتحلیل نمودار قیفی رسم شد. نتایج تحلیل حساسیت نشان داد حذف اندازه اثری که منجر به عدم تقارن نمودار قیفی شده است، در کاهش شاخص‌های سوگیری انتشار و ناهمگنی اثر محسوسی ندارد؛ بنابراین تحلیل با همه ۸۷ اندازه اثر انجام شد. بررسی حساسیت نتایج مبتنی بر سوگیری انتشار با روش «بازیابی جای‌گذاری» (دوال و تودیدی، ۲۰۰۰) نشان داد، بر اساس مدل اثرات تصادفی مطالعه از دست رفته‌ای در طرف چپ و راست نمودار قیفی وجود ندارد. در بررسی شاخص N ایمن از خطا تعداد مطالعات گم‌شده‌ای که مقدار P را به آلفا می‌رساند، بر اساس روش روزنتال ۷۰۳۲ مطالعه و بر اساس روش اروین ۵۲ مطالعه است. نتایج بررسی همبستگی رتبه‌ای بگ و مزومدر^۱ ($p, 393/1=Z, 101/0=Tau=0/163$) نیز بیانگر عدم سوگیری انتشار مطالعات است.

در جدول ۲ مقادیر اندازه اثر خلاصه از مجموع ۸۷ اندازه اثر بر اساس مدل اثرات ثابت و

تصادفی ارائه شده است. بررسی همگنی اندازه‌های اثر با استفاده از مقادیر Q و I^2 بیانگر وجود ناهمگنی بالا ($I^2 > 75$) است (جدول ۳). لذا مدل اثرات تصادفی به عنوان مدل فراتحلیل انتخاب و مقدار اندازه اثر خلاصه ۰/۱۲ در نظر گرفته شده است؛ بدین معنی که اندازه اثر متغیرهای بررسی شده در این مطالعه در ارتباط با روابط فرازناشویی ۰/۱۲ است که اندازه اثر پایینی است. به عبارتی دیگر، در ارتباط با متغیر روابط فرازناشویی احتمالاً متغیرهای دیگری نیز وجود دارند که موضوع پژوهش‌ها قرار نگرفته‌اند.

جدول ۲: اندازه اثر خلاصه مربوط به متغیرهای مرتبط با روابط فرازناشویی

مدل	تعداد اندازه اثر	Z فیشر	خطای معیار	فاصله اطمینان ۹۵٪ حد پایین حد بالا	Z	P
ثابت	۸۷	۰/۰۸	۰/۰۰۵	۰/۰۶۹ ۰/۰۹	۱۵/۰۰۹	۰/۰۰۰۱
تصادفی	۸۷	۰/۱۲	۰/۰۲۵	۰/۰۷۱ ۰/۱۷	۴/۷۴۶	۰/۰۰۰۱

جدول ۳: آزمون‌های همگنی

I^2	P	df	Q
۹۵/۳۹	۰/۰۰۰۱	۸۶	۱۸۶۵/۶۶

در جدول ۴ اندازه اثر خلاصه به تفکیک متغیرهای بررسی شده ارائه شده است. نتایج این جدول نشان می‌دهد که اندازه اثر متغیرهای سبک دلبستگی (۰/۲۸۲)، تنوع طلبی و بی‌قیدی (۰/۴۰۳)، ویژگی‌های شخصیتی (۰/۱۲۷)، کیفیت رابطه (۰/۲۵۶)، میل جنسی (۰/۲۹۵) و شبکه‌های اجتماعی (۰/۲۱۹) در ارتباط با روابط فرازناشویی معنادار است ($P < ۰/۰۵$). اندازه اثر مربوط به متغیرهای ویژگی‌های جمعیت‌شناختی (۰/۱۰۱)، رضایت زناشویی (۰/۰۰۸)، کیفیت زندگی (۰/۰۷۹)، مذهب و اخلاق (۰/۰۹۵) و سایر متغیرها (شامل روان‌بنه جنسیتی و پوشش نامناسب) (۰/۱۵۶) در ارتباط با روابط خارج از ازدواج معنادار نیست. بررسی شاخص Q نشان می‌دهد که مقدار معنادار ۵۱/۰۱۳ ($P = ۰/۰۰۰۱$) از ناهمگنی کل (۱۸۶۵/۶۶۴) مربوط به منبع بین‌گروهی است؛ بدین معنا که میان اندازه اثر متغیرهای بررسی شده در ارتباط با روابط فرازناشویی تفاوت معناداری وجود دارد ($P = ۰/۰۰۰۱$). با این حال، هنوز مقدار معناداری از این ناهمگنی (۱۸۱۴/۶۵۱) را منبع درون‌گروهی به خود اختصاص داده است. به عبارت دیگر، در تبیین باقی‌مانده این ناهمگنی لازم است به دنبال متغیرهای دیگری نیز در ارتباط با روابط فرازناشویی باشیم.

جدول ۴: اندازه اثر خلاصه و شاخص Q به تفکیک متغیرها

متغیر	N	Z	خطای معیار	فاصله اطمینان ۹۵٪	Z	P	Q	df	P
		فیشر	حد پایین حد بالا						
سبک دلبستگی	۶	۰/۲۸۲	۰/۰۸۵	۰/۱۱۶	۰/۴۴۸	۰/۰۰۱	۳۹۴/۳۵۷	۵	۰/۰۰۰۱
ویژگی‌های جمعیت‌شناختی	۵	۰/۱۰۱	۰/۰۸۸	-۰/۰۷۱	۰/۲۷۳	۰/۲۴۸	۳۸/۳۵۳	۴	۰/۰۰۰۱
تنوع طلبی و بی‌قیدی	۷	۰/۴۰۳	۰/۰۷۶	۰/۲۵۵	۰/۵۵۱	۰/۰۰۰۱	۱۵۸/۹۸۲	۶	۰/۰۰۰۱
رضایت زناشویی	۴	-۰/۰۰۸	۰/۰۹۸	-۰/۱۹۹	۰/۱۸۴	-۰/۰۸۰	۵۸/۳۱۵	۳	۰/۰۰۰۱
ویژگی‌های شخصیتی	۱۸	۰/۱۲۷	۰/۰۴۸	۰/۰۳۲	۰/۲۲۲	۰/۰۰۹	۱۰۵/۳۶۳	۱۷	۰/۰۰۰۱
کیفیت زندگی	۱۳	۰/۰۷۹	۰/۰۵۸	-۰/۰۳۵	۰/۱۹۴	۰/۱۷۵	۱۰۴/۸۳۲	۱۲	۰/۰۰۰۱
کیفیت رابطه	۳	-۰/۲۵۶	۰/۱۱۵	-۰/۴۸۱	-۰/۰۳۰	-۲/۲۲۱	۱۲/۱۱۷	۲	۰/۰۰۲
مذهب و اخلاق	۱۲	-۰/۰۹۵	۰/۰۵۶	-۰/۲۰۴	۰/۰۱۴	-۱/۷۰۱	۱۲۴/۹۹۸	۱۱	۰/۰۰۰۱
میل جنسی	۳	۰/۲۹۵	۰/۱۲۸	۰/۰۴۵	۰/۵۴۶	۰/۰۲۱	۴/۸۰۱	۲	۰/۰۹۱
شبکه‌های اجتماعی	۱۴	۰/۲۱۹	۰/۰۵۲	۰/۱۱۷	۰/۳۲۱	۰/۰۰۰۱	۱۵۱/۵۰۷	۱۳	۰/۰۰۰۱
سایر متغیرها	۲	۰/۱۵۶	۰/۱۳۹	-۰/۱۱۵	۰/۴۲۸	۰/۲۵۹	۲۵/۶۴۴	۱	۰/۰۰۰۱
کل	۸۷	۰/۱۲۰	۰/۰۵۶	۰/۰۱۱	۰/۲۲۹	۲/۱۵۰	۱۸۶۵/۶۶۴	۸۶	۰/۰۰۰۱
درون‌گروهی	۷۶	۱۸۱۴/۶۵۱							۰/۰۰۰۱
بین‌گروهی	۱۰	۵۱/۰۱۳							۰/۰۰۰۱

همچنین جهت بررسی معناداری تفاوت اندازه اثرهای مربوط به مطالعات داخلی و خارجی آماره Q محاسبه شده و در جدول ۵ ارائه شده است. تفاوت اندازه اثرهای مطالعات داخلی و خارجی در ارتباط با روابط فرازناشویی معنادار نیست ($P > 0.05$). به عبارت دیگر، داخلی یا خارجی بودن مطالعات سهم ناچیز و غیرمعناداری (0.046) از ناهمگنی کل ($1865/664$) را به خود اختصاص می‌دهد.

جدول ۵: آماره Q جهت بررسی معناداری تفاوت اندازه اثرهای مطالعات داخلی و خارجی

نوع مطالعات	تعداد اندازه اثر	اندازه اثر	Q	df	P
مطالعات خارجی	۲۹	۰/۱۱۳	۰/۰۴۶	۱	۰/۸۳۰
مطالعات داخلی	۵۸	۰/۱۲۴			

بحث و نتیجه‌گیری

هرچند روابط خارج از ازدواج یکی از موضوعات مورد توجه محققان بوده است، اما آمار فزاینده طلاق نشان می‌دهد توجه به عواملی که کانون خانواده را تهدید می‌کند، همچنان نیازمند پژوهش‌های میدانی بیشتری است. فراتحلیل پژوهش‌های انجام‌شده، امروزه به جمع‌بندی‌های قابل استفاده‌ای در عرصه علم تبدیل شده و در این پژوهش تلاش شد یافته‌های علمی در سطح

جهان و ایران جمع‌بندی و مهم‌ترین عوامل پدیده روابط خارج از ازدواج مورد بررسی قرار گرفت؛ بنابراین مطالعه حاضر با هدف شناسایی عوامل مؤثر بر روابط خارج از ازدواج انجام شد. این مطالعه افرادی که رابطه خارج از ازدواج را تجربه کرده‌اند مورد بررسی قرار داد و در این رابطه از بین عوامل مختلف ده عامل کلی برجسته و مورد تحلیل قرار گرفت.

از بین عوامل ده گانه عامل تنوع‌طلبی و بی‌قیدی، بیشترین اندازه اثر را از خود نشان داده است. این یافته نشان می‌دهد که رفتار غیر مسئولانه مهم‌ترین عامل این پدیده است. پس از آن عواملی مانند میل جنسی، سبک دلبستگی، کیفیت رابطه، شبکه‌های اجتماعی و ویژگی‌های شخصیتی از عوامل مهم اثرگذار بر این پدیده هستند. اگر میل جنسی را به تنوع‌طلبی و بی‌قیدی اضافه کنیم بیشترین سهم مربوط به رابطه خارج از ازدواج را تمایلات درونی و شهوانی تشکیل می‌دهد؛ بنابراین بیشترین سهم از بین عوامل مؤثر در رابطه خارج از ازدواج به انحراف توجه جنسی از همسر به غیر آن است. تنوع‌طلبی و تمایلات شهوانی موجب از دست دادن توجه جنسی به همسر شده و زمینه را برای ایجاد ناامنی در خانواده فراهم می‌کند.

سبک دلبستگی را نیز باید به نیازهای دلبستگی زمان کودکی نسبت بدهیم. دلبستگی ناایمن و اضطرابی زمینه آسیب روان‌شناختی را برای فرد فراهم کرده و بر این اساس فرد نمی‌تواند روابط خود را به‌طور ارادی تنظیم کند. کیفیت رابطه نیز به نوعی ممکن است به سبک دلبستگی مربوط باشد. ویژگی‌های شخصیتی و شبکه‌های اجتماعی نیز هریک به‌عنوان عوامل مهم شناخته شده‌اند. در تبیین این یافته گرنبرگ و مینیسز^۱ (۲۰۱۹) آسیب‌های دوران کودکی را زمینه‌ساز دلبستگی ناایمن می‌دانند و این ضربه‌های روان‌شناختی از نظر آنها هویت انسان را نیز آسیب‌پذیر می‌کند. بنابراین به نظر می‌رسد اهمیت دلبستگی برای شکل‌گیری یک رابطه پایدار و ایمن برجسته است. با توجه به فراوانی و نتیجه پژوهش‌هایی که سبک دلبستگی را بررسی کرده‌اند، ناایمنی جنسی در خانواده می‌تواند توجه جنسی فرد را به بیرون از خانواده جلب کند. این یافته با منابع دینی و الگوهای درمان معنوی خداسو نیز هماهنگ است (جان‌بزرگی و دیگران، ۱۴۰۲؛ پسندیده و دیگران، ۱۴۰۱؛ پسندیده، ۱۳۹۹). مطالعات مورد بررسی در این پژوهش نشان دادند که هرچند مذهب (اتکینز و کسل، ۲۰۰۸) ارتباط منفی با روابط خارج از ازدواج دارد، مگر در جایی که با مذهب به‌عنوان مسئله، شک

1. Greenberg, L. & Meneses, C. W.

(کشمکش‌های مذهبی) و خدای تنبیه‌گر مواجه هستیم، اما در کل اندازه اثر آن در این پژوهش معنادار نیست. بنابراین با استناد به داده‌های بررسی شده به‌رغم ارتباط منفی متغیرهای مرتبط با مذهب با رابطه خارج از ازدواج، نمی‌توان این اثر را معنادار تلقی کرد و مذهب را به‌عنوان یک عامل اثرگذار در نظر گرفت. نتایج به‌دست آمده در این زمینه را می‌توان به محدود بودن مطالعات بررسی شده و پراکندگی متغیرها نسبت داد؛ لذا به نظر می‌رسد لازم است تا پژوهش‌های آینده همگنی متغیرها و ابزارهای سنجش این متغیرها را مدنظر قرار دهند. همچنین به نظر می‌رسد که مذهب مورد مطالعه در پژوهش‌های بررسی شده نمی‌تواند هدف توجه و ایمنی جنسی را تأمین کند و نیاز به آموزش و تبیین مذهبی و فعال‌سازی عقل خداسو در این زمینه برجسته می‌شود. همچنین می‌توان به این نکته اشاره کرد که مذهب پیش‌بینی‌کننده رابطه خارج از ازدواج نیست، بلکه مذهب اثر محافظتی از روابط داشته و دخالتی در این پدیده ندارد، این یافته با برخی پژوهش‌هایی که پیش‌تر گفته شد همسو است. پژوهش‌های دیگر نیز نشان می‌دهند که توجه و حضور مذهبی و یا توجه به خداوند و رفتارهای مذهبی می‌تواند از خیانت زناشویی پیشگیری کند (از جمله اتکینز و کسل، ۲۰۰۸). همین‌که امروزه برای درمان فردی که همواره رابطه خارج از ازدواج برقرار می‌کند، شرط را قبول و اقرار فرد خاطی می‌دانند (و البته نه تحقیر یکدیگر)، شاهی است بر اینکه همه انسان‌ها به نوعی این عمل را درست نمی‌دانند (از جمله باکوم،^۱ اسنایدر^۲ و گوردون، ۲۰۱۷).

ویژگی‌های شخصیتی و شبکه‌های اجتماعی نیز متغیرهای مهمی در این مطالعه بودند. شبکه‌های مجازی نقش مهمی در نایمن کردن روابط جنسی زوجین دارد و این متغیر خانگی و نزدیک به افراد باعث انحراف توجه جنسی و ایجاد نایمنی جنسی نقش بازی می‌کند.

اینکه پیمان‌شکنی و یا تضعیف تعهد زناشویی را چگونه تبیین کنیم، رویکردهای مختلفی در ادبیات این موضوع وجود دارد. آیا آن را به تجربه‌های مشترک، مجاورت و یا نقش‌های مکمل استرنبرگ (۱۹۹۶) نسبت دهیم؟ در این قالب ممکن است عاملی مانند نوع رابطه، تنوع‌طلبی و بی‌قیدی یا عدم مهار میل جنسی قابل تبیین باشد، اما سایر عوامل را پوشش نمی‌دهد. آیا این پدیده را به ارضای نیازهای روان‌شناختی به‌جز نیاز جنسی (صمیمیت، رفاقت، امنیت) نسبت بدهیم

1. Baucom, D. H.

2. Snyder, D. K.

(درایگوتاس و راسبالت، ۱۹۹۲)؟ به نظر می‌رسد عامل سبک دلبستگی را بتوان با این نظریه تبیین کرد، اما سایر عوامل به‌راحتی با نظریه نیازها قابل تبیین نیست. نظریه تکامل (میلون، ۲۰۰۰؛ استفاناولا، ۲۰۰۸)، انگیزه مردان برای این رابطه را تمایل آنها به افزایش نسل و انگیزه زنان را به تمایل به منابع مطمئن برای پرورش فرزندان نسبت می‌دهد. ممکن است عوامل جمعیت‌شناختی را با این نظریه بتوان پاسخ داد، اما موارد نقض این نظریه زیاد است به‌خصوص که تمایل به فرزندآوری در جوامع پیشرفته روبه کاهش است. در این مطالعه نیز اندازه اثر عوامل جمعیت‌شناختی بر روابط خارج از ازدواج معنادار نبود. آیا بر اساس نظریه گسترش خود این پدیده را به باور عدم اشتراک همسر با خود و ناتوانی هم‌افزایی همسر نسبت بدهیم؟ (آرون، نورمن و آرون، ۱۹۹۸؛ آرون و آرون، ۱۹۹۶؛ آرون لواندوسکی، ماشک و آرون، ۲۰۱۳). ممکن است بتوانیم عوامل شخصیتی را با این نظریه تبیین کنیم، اما سایر عوامل به‌سختی قابل تبیین هستند. نظریه نقص یا کمبود (لواندوسکی و آکرمن، ۲۰۰۶) درصدد است روابط خارج از ازدواج را به عدم رضایت از رابطه جنسی و در کل رضامندی پایین از رابطه نسبت دهد، که از آن می‌توان برای عامل نیاز جنسی استفاده کرد، اما نمی‌توان سایر عوامل را به‌درستی با این نظریه تبیین کرد. آیا می‌توان این پدیده یا عواملی که در این پژوهش به‌دست آمده است را به سرمایه‌گذاری در رابطه، جاذبه فرد ثالث و کسب رضامندی بیشتر با روابط فرازناسویی نسبت داد (درایگوتاس و همکاران، ۱۹۹۹)؟ با این دیدگاه می‌توان تنوع‌طلبی جنسی، سبک دلبستگی، کیفیت رابطه و یا شاید حتی اثر شبکه‌های اجتماعی را تبیین کرد. تبیین تک‌تک این عوامل نیز به شواهدی برمی‌گردد که در خود مقالات آمده است.

تبیین مهم‌تر این واقعیت را می‌توان با دیدگاه‌های سیستمی بیان کرد؛ وقتی فرد خود را در ازدواج، بخشی از سیستم نمی‌بیند و زمانی که نمی‌داند رفتار او در خانواده چه نقشی در تعامل دارد، نمی‌تواند اثر عمل خود را بر دیگری و به‌ویژه بر کل یک سیستم درک کند. از این فزاتر در نگاه سیستمی خداسو، وقتی فرد خود را در یک نظام توحیدی کامل و با تدبیر الهی نمی‌یابد، بیش از هر چیزی با عمل و نیاز خود درگیر است نه تعامل بین‌فردی و نیاز به ایمنی دیگری. الگوی «توجه - ایمنی جنسی» در خانواده درمانگری سیستمی معنوی تبیینی سیستمی بر اساس منابع مذهبی/معنوی ارائه می‌دهد. در این تبیین از نگاه خانواده درمانگر سیستمی معنوی اغلب و یا شاید تمامی عوامل اکتشاف‌شده در این پژوهش به ایجاد نایمنی جنسی در خانواده و یا توجه جنسی به

غیرهمسر برمی گردد. این الگوی خانواده درمانگری (جان بزرگی و همکاران، ۱۴۰۲) بر اساس درمان معنوی خداسو (جان بزرگی، ۱۳۹۸)، الگوی تبیینی خود را به دو عامل اساسی مرتبط با هم، یعنی «ایمنی» و «توجه جنسی» نسبت می دهد. بر این اساس هرگاه توجه همسران به غیرهمسر خود معطوف می شود، احساس ایمنی جنسی پایین می آید و این دو عامل به شکلی چرخشی خانواده را دچار مشکل جدی کرده و تا مرز فروپاشی به پیش می برد (پسندیده و همکاران، ۱۴۰۲؛ جان بزرگی و همکاران، ۱۴۰۲).

آنچه در الگوی خانواده درمانگری سیستمی معنوی خداسو مدنظر است، آن است که فرد در اثر ضعف تصمیم گیری و تحت تأثیر هیجانات و یادگیری های غلط، عقل فطری خود را از دسترس خارج کرده (جان بزرگی، ۱۳۹۸) و گرفتار اعمال بازگشت ناپذیری می شود که یکی از آنها خروج از پیمانی است که به آن تعهد داده است. وقتی عقل فطری خود را به برنامه الهی مجهز می کند و به اصطلاح خداسو می شود، آنگاه بر این نیروهای غیرعقلانی غلبه می کند و تن به ازدواجی هویت ساز می دهد. در این رابطه حالا حفظ امنیت طرف مقابل یکی از موضوعات اصلی تعامل بین زوجین است و این امنیت وابسته به توجه طلبی مطلوب همسر و توجه ویژه و منحصر به فرد طرف مقابل است؛ یعنی امنیت جنسی در خانواده یک پدیده خطی نیست، بلکه پدیده ای چرخشی است. تبرج و یا توجه طلبی زن، مرد را به او جذب می کند و توجه مرد به همسر خود این توجه طلبی را ارضا کرده و بالعکس؛ بنابراین الگوی «ایمنی - توجه جنسی» را شکل می دهد. این چرخه مصونیت جنسی خانواده را تأمین می کند.

در منابع اسلامی خانواده که با واژه «أهل» شناخته می شود، ترکیبی است از دو مؤلفه «انس» و «اختصاص»، و این یعنی مراد از خانواده کسانی هستند که نوعی علقه و پیوند میان آنها برقرار است و اختصاص به هم دارند (پسندیده، جان بزرگی و آذربایجانی، ۱۳۹۷). این اختصاص، مرز خانواده را ایجاد می کند. بر همین اساس، افزون بر فرد، خانواده نیز مرز جنسی دارد. مراد از مرز جنسی خانواده، تعیین محدوده رابطه جنسی در مقیاس خانواده است. در این نگاه، مرز جنسی خانواده، یعنی محدود شدن روابط جنسی در چارچوب خانواده، چه برای زن و چه برای مرد وقتی شرایط و موازن شرعی موافق ازدواج او با زن دیگر نباشد. همسران با ازدواج حق دسترسی جنسی به یکدیگر می دهند و نوعی اختصاص جنسی بین آنها به وجود می آید^۱ و هر دو باید نیاز جنسی خود

۱. «ومن آیاته ان خلق لکم من انفسکم ازواجاً...» «لکم» در این آیه، دست کم اختصاص را در امور جنسی می رساند؛ هر چند در غیر آن محل اختلاف است.

را در چارچوب خانواده ارضا کنند. حال اگر یکی از همسران خارج از چارچوب موازین و قیود شرعی (قانونی)، نیاز جنسی خود را در خارج خانواده جست‌وجو کند، از مرز جنسی خانواده عبور کرده است؛ از این رو مراقبت از مرزهای جنسی خانواده، هم از نظر عرفی و علمی، و هم از نظر شرعی و قانونی برای حفظ انسجام خانواده اهمیت برجسته‌ای دارد (جان‌بزرگی، پسندیده و آذربایجانی، ۱۴۰۱). به همین جهت برخی محققان از مدلی به نام «حصن - تبرج» در منابع اسلامی یاد کرده‌اند (پسندیده، ۱۳۹۱). در این مدل، با عفت‌ورزی بیرونی و تبرج درونی^۱ زن، و با عفت بیرونی^۲، غیرت بیرونی^۳ و آمادگی جنسی درونی^۴ مرد، هم مرز جنسی حفاظت می‌شود و هم نیاز جنسی برآورده می‌شود و در مجموع امنیت جنسی خانواده تأمین می‌شود. قرار دادن مؤلفه برون سیستم خانواده در کنار مؤلفه درون خانواده، نکته مهمی است. با توجه به مجموعه متون می‌توان به این نتیجه رسید که رابطه درون و بیرون سیستم در موضوع جنسی یک رابطه معکوس است؛ به این معنا که منع جنسی و عفت‌ورزی نسبت به بیرون سیستم، با ارضای جنسی درون سیستم ارتباط دارد و برعکس ارتباط جنسی در بیرون سیستم، با منع جنسی و سردی جنسی در درون سیستم همراه است. این بدان معناست که رفتار جنسی زن و مرد در بیرون و درون سیستم خانواده، معکوس هم

۱. «إِنَّ خَيْرَ نِسَائِكُمْ... الْمُتَبَرِّجَةُ مَعَ زَوْجِهَا، الْخَصَانُ عَلَى غَيْرِهِ...» (کلینی، ۱۴۲۹ق، ج ۱۰، ص ۵۷۱)؛ «أَلَا خَيْرُكُمْ بِشَرَارِ نِسَائِكُمْ... الْمُتَبَرِّجَةُ إِذَا غَابَ عَنْهَا بَعْلُهَا، الْخَصَانُ مَعَهُ إِذَا خَصَرَ...» (کلینی، ۱۴۲۹ق، ج ۱۰، ص ۵۷۴). شیخ صدوق نیز روایت را به همین شکل در دو باب آورده است (صدوق، ۱۴۱۳ق، ج ۳، ص ۳۸۹، ح ۴۳۶۷ و ص ۳۹۱، ح ۴۳۷۶).

۲. این موضوع چنان در روایات اسلامی اهمیت دارد که مرحوم کلینی در کتاب الکافی (ج ۵) بخش نکاح، بایی را به روایاتی اختصاص داده که اگر مردی از زنان دیگران عفت ورزد، زنان او ایمنی جنسی می‌یابند (بابُ أَنَّ مَنْ عَفَّ عَنْ حَرَمِ النَّاسِ عَفَّ عَنْ حَرَمِهِ).

۳. «مُحَمَّدٌ بْنُ يَحْيَى، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى، عَنْ غِيَاثِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام، قَالَ: «قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام: يَا أَهْلَ الْعِرَاقِ، تُبْتَلَوْنَ أَنْ نِسَاءَكُمْ يُدَافِعْنَ الرِّجَالَ فِي الظَّرِيقِ، أَمَا تَسْتَحْيُونَ؟» وَفِي حَدِيثٍ آخَرَ: «أَنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام قَالَ: أَمَا تَسْتَحْيُونَ وَلَا تَعَاوِزُونَ نِسَاءَكُمْ يَخْرُجْنَ إِلَى الْأَسْوَاقِ، وَيُزَاجِفْنَ الْعُلُوجَ» (کلینی، ۱۴۲۹ق، ج ۱۱، ص ۲۳۲).

۴. در کتاب کافی و الفقیه، امام کاظم عليه السلام در پاسخ به راوی که از خضاب کردن ایشان تعجب کرده است، پاسخ جالبی می‌دهد: «عَنِ الْحَسَنِ بْنِ جَهْمٍ قَالَ: رَأَيْتُ أَبَا الْحَسَنِ عليه السلام اخْتَصَبَ، فَقُلْتُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ، اخْتَصَبْتَ؟ فَقَالَ: نَعَمْ، إِنَّ التَّهْنِئَةَ مِمَّا يَزِيدُ فِي عِفَّةِ النِّسَاءِ، وَلَقَدْ تَرَكَ النِّسَاءُ الْعِفَّةَ بِتَرْكِ أَزْوَاجِهِنَّ التَّهْنِئَةَ. ثُمَّ قَالَ: أَيْسُرُكَ أَنْ تَرَاهَا عَلَى مَا تَرَاكَ عَلَيْهِ إِذَا كُنْتَ عَلَى غَيْرِ تَهْنِئَةٍ؟ قُلْتُ: لَا، قَالَ: فَهُوَ ذَاكَ» (کلینی، ۱۴۰۷ق، ج ۵، ص ۵۷۶، ح ۵۰؛ صدوق ۱۴۱۳ق، ج ۱، ص ۱۲۲، ح ۲۷۶).

است. اگر هرکدام بیرون از خانواده رفتار باز جنسی داشته باشند، پیش‌بینی می‌شود درون خانواده رفتاری بسته خواهند داشت و برعکس اگر بیرون خانواده رفتاری جنسی بسته داشته باشند، پیش‌بینی می‌شود درون سیستم رفتاری باز خواهند داشت (پسندیده، جان بزرگی و آذربایجانی، ۱۴۰۲). این نکته در بسیاری از تجربه‌های خانواده درمانگری مؤلفان مشاهده شده که همسران گاهی تصور درستی از ارضای جنسی در درون خانواده ندارند و به جای نگاه تعاملی نگاه فردی به این موضوع دارند. بنابراین از این دیدگاه بسیار مهم است که زن و شوهر از ارضای نیاز همسر خود و دریافت توجه جنسی مطمئن باشند. نگاه معنوی/مذهبی به این موضوع تعامل جنسی را در حد متعالی ارتقا داده و تقابل بین همسران را به حداقل می‌رساند.

پژوهش حاضر با بیش از یک سال مطالعه مقالات مختلف، با محدودیت‌هایی مواجه بود؛ از جمله اینکه اغلب مطالعات از معیارهای لازم برای ورود به مطالعه برخوردار نبودند؛ درحالی‌که ممکن است واجد داده‌های مفیدی باشند. به عبارت دیگر، همان‌طور که در بخش یافته‌ها اشاره شد، متغیرهای بررسی شده در این پژوهش در ارتباط با روابط خارج از ازدواج، بخش اندکی از ناهمگنی را تبیین کردند و هنوز سهم بزرگی از ناهمگنی اندازه‌های اثر باقی می‌ماند که می‌تواند بیانگر سهم متغیرهای دیگری؛ از جمله نوع نگرش به روابط خارج از ازدواج، هنجارهای ذهنی، کنترل رفتاری ادراک شده، خشونت علیه همسر، مسائل روان‌شناختی، سبک‌های حل مسئله، تعارض و روابط خارج از ازدواج والدین، عوامل خانوادگی، تجربه قبلی در این روابط، سوء مصرف مواد و الکل و... در ارتباط با روابط خارج از ازدواج باشد که به دلیل برآورده نشدن معیارهای ورود در این پژوهش بررسی نشدند؛ بنابراین بررسی این متغیرها در مطالعات آینده جهت دستیابی به الگوی کامل‌تری در تبیین عوامل مرتبط با روابط فرازنشویی ضروری به نظر می‌رسد. همچنین پیشنهاد مطالعه با تقویت عقل طبیعی و فعال‌سازی بعد معنوی در این زمینه می‌تواند چشم‌انداز جدیدی را در این حوزه رقم بزند.

منابع

ابن بابویه، محمد بن علی (شیخ صدوق) (۱۴۱۳ق). من لا یحضره الفقیه. مصحح: علی اکبر غفاری. قم: جامعه مدرسین.

ابن حنبل، احمد (بی‌تا). المسند. بیروت: دار صادر.

ایدر، نبی‌الله و مردانی (۱۳۹۵). بررسی عوامل مرتبط با گرایش مردان متأهل به روابط خارج از چهارچوب زناشویی (نمونه موردی مردان متأهل شهر شیراز). علوم اجتماعی، ۱۰(۳۵)، ۱۴۵-۱۷۲.

پسندیده، عباس (۱۳۹۱). رضایت زناشویی. قم: دارالحديث.
پسندیده، عباس؛ جان‌بزرگی، مسعود و آذربایجانی، مسعود (۱۳۹۷). الگوی نظری مداخله «انعطاف - نفوذناپذیری» در خانواده درمانگری سیستمی معنوی برای مدیریت مرزهای خانواده بر اساس حدیث «العزيزه». علوم حدیث، ۲۳(۱)، ۲۴-۴۶.

پسندیده، عباس؛ جان‌بزرگی، مسعود و آذربایجانی، مسعود (۱۴۰۲). الگوی نظری محافظت از مرزهای جنسی خانواده بر اساس منابع اسلامی برای خانواده درمانگری سیستمی - معنوی. پژوهش‌نامه اسلامی زنان و خانواده، ۱۱(۳۰)، ۹-۳۴.

جان‌بزرگی مسعود (۱۳۹۸). درمان چندبعدی معنوی، یک رویکرد خداسو. قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.

جان‌بزرگی، مسعود (۱۳۹۵). درمان چندبعدی معنوی: امکان تبیین پدیده‌های روانی (سلامتی و اختلال) با سازه‌های معنوی شخصیت بر اساس منابع دینی. روان‌شناسی بالینی و شخصیت، ۱۴(۲)، ۱۷۳-۱۸۹.

جان‌بزرگی، مسعود و غروی، سیدمحمد (۱۳۹۵). اصول روان‌درمانگری و مشاوره با رویکرد اسلامی. تهران: سمت و پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.

جان‌بزرگی، مسعود؛ پسندیده، عباس و آذربایجانی، مسعود (۱۴۰۱). خانواده‌درمانگری معنوی خداسو. قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.

حاکم نیشابوری، محمد بن عبدالله (۱۴۱۱ق). المستدرک علی الصحیحین. تحقیق: مصطفی عبدالقادر عطا. بیروت: دارالکتب العلمیه.

حبیبی عسگرآباد، مجتبی و حاجی حیدری، زهرا (۱۳۹۴). علل خیانت زناشویی از دیدگاه زوجین مراجعه‌کننده به دادگاه خانواده: یک مطالعه کیفی. خانواده‌پژوهی، ۱۱(۴۲)، ۱۶۵-۱۸۶.

حمیری القمی، عبدالله بن جعفر (۱۴۱۳ق). قرب الإسناد. تحقیق: مؤسسه آل‌البیت علیه السلام، قم: مؤسسه آل‌البیت علیه السلام.

دهقان هراتی، مهدی؛ خلجی، حبیب؛ شیروانی، ابراهیم و سلمانی نودشنی، سعید (۱۳۹۵).

پیش‌بینی روابط فرازنشویی (خیانت) بر اساس طرح‌واره‌ها در زوج‌های متقاضی طلاق. رویش روان‌شناسی، ۱۳ (۹۷)، ۲۰۵ - ۲۱۴.

سهرابی، فرامرز و رسولی، فاطمه (۱۳۸۷). بررسی بین سبک دلبستگی و روابط جنسی فرازنشویی در بین زنان بازداشت‌شده در مرکز بازداشت‌شده در مرکز مبارزه با مفسد اجتماعی شهر تهران. خانواده‌پژوهی، ۴ (۲)، ۱۳۳ - ۱۴۳.

شعیری سبزواری، محمد بن محمد (۱۴۱۴ق). جامع الأخبار او معارج الیقین فی اصول‌الدین. تحقیق: مؤسسه آل‌البیت (ع)، قم: مؤسسه آل‌البیت (ع).

شهید، عاطفه (۱۳۹۶). رابطه بین سبک دلبستگی، کیفیت زندگی و توجیه روابط فرازنشویی. مطالعات روان‌شناسی و علوم تربیتی، ۱۳ (۱)، ۷۶ - ۹۰.

طبرسی، علی بن حسن (۱۴۱۸ق). مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار. تحقیق: مهدی هوشمند. قم: دارالحديث.

عبدالملکی، مریم و آزاده، اعظم (۱۳۹۳). بررسی کیفی روابط فرازنشویی. مطالعات راهبردی ورزش و جوانان، ۱۳ (۲۴)، ۱۱۵ - ۱۲۸.

۲۳

عبدی، محمدرضا؛ خوش‌کنش، ابوالقاسم؛ تقی‌پور، ابراهیم و محمدی، روح‌الله (۱۳۹۱). بررسی سبک دلبستگی و رضایت زناشویی افراد متأهل درگیر خیانت اینترنتی، مطالعات روان‌شناختی، ۸ (۳)، ۱۳۶ - ۱۵۸.

عزتی، نسیم و کاکابرای، کیوان (۱۳۹۵). پیش‌بینی خیانت زناشویی بر اساس کیفیت زندگی زناشویی و پنج عامل بزرگ شخصیتی. پژوهش ملل، ۱۱ (۹)، ۷۵ - ۸۲.

علی‌تبار، سیده‌ادی؛ قنبری علی‌زاده محمدی، سعید و حبیبی، مجتبی (۱۳۹۳). بررسی رابطه بین روابط جنسی پیش از ازدواج با نگرش به روابط فرازنشویی. خانواده‌پژوهی، ۱۰ (۳۸)، ۲۵۵ - ۲۶۷.

فتحی، منصور؛ فکرآزاد، حسین؛ غفاری، غلامرضا و بوالهری، جعفر (۱۳۹۲). شناسایی عوامل زمینه‌ساز بی‌وفایی زناشویی مردان. رفاه اجتماعی، ۱۳ (۵۱)، ۱۰۹ - ۱۳۱.

کلینی، محمد بن یعقوب (۱۴۰۷ق). الکافی. تهران: الإسلامیه.

کمال‌جو، علی؛ نریمانی، محمد؛ عطادخت، اکبر و ابوالقاسمی، عباس (۱۳۹۵). مدل علی تأثیرات هوش معنوی و اخلاقی بر روابط فرازنشویی با واسطه‌های شبکه‌های مجازی و رضایت

- زناشویی. پژوهش‌های روان‌شناسی اجتماعی، ۶(۲۴)، ۵۳ - ۷۳.
- مصری‌پور، شیماء؛ اعتمادی، عذرا؛ احمدی، سیداحمد و جزائری، رضوان‌السادات (۲۰۱۶). مقایسه اثربخشی روش‌های مشاوره فردی و زوجی بر میل به طلاق زوج‌های دارای روابط فرازناشویی. تحقیقات علوم رفتاری، ۱۴(۳)، ۳۱۰ - ۳۱۶.
- نوایی، جعفر و محمدی آریا، علیرضا (۱۳۹۴). بررسی ارتباط طرح‌واره‌های اولیه ناسازگار با توجیه روابط فرازناشویی در میان افراد متأهل. روان‌پرستاری، ۳(۴)، ۱۸ - ۲۷.
- Abbasi, I. S. & Alghamdi, N. G. (2017). When flirting turns into infidelity: The Facebook dilemma. *The American Journal of Family Therapy*, 45(1), 1-14.
- Abdolmaleki, M. & Azam Azade, M. (2014). A qualitative study about the reasons of the extra-marital relations (case study: qurveh). *Strategic Studies On Youth And Sports*, 13(24), 113-126.
- Alitabar, S. & Ghanbari, S. & Zade Mohammadi, A. & Habibi, M. (2014). The relationship between premarital sex and attitudes toward infidelity. *Journal Of Family Research*, 10(2 38), 255-267 .
- Allen, E. S. & Atkins, D. C. (2012). The association of divorce and extramarital sex in a representative US sample. *Journal of Family Issues*, 33(11), 1477-1493.
- Aron, A., Aron, E. N. (1996). Love and expansion of the self: The state of the model. *Personal Relationships*, 3, 45-58. doi:10.1111/j.1475-6811.1996.tb00103.x
- Aron, A., Fisher, H. E. & Tsapelas, I. (2010). Infidelity: When, Where, why. *The Dark Side of Close Relationships*, 195-216.
- Aron, A., Lewandowski, Jr., G. W., Mashek, D., Aron, E. N. (2013). The self-expansion model of motivation and cognition in close relationships. In Simpson, J. A., Campbell, L. (Eds.), *The Oxford handbook of close relationships* (p. 90-115). New York, NY: Oxford University Press.
- Aron, A., Norman, C. C. & Aron, E. N. (1998). The self-expansion model and motivation. *Representative Research in Social Psychology*.

- Atkins, D. C. & Kessel, D. E. (2008). Religiousness and Infidelity: Attendance, but Not Faith and Prayer, Predict Marital Fidelity. *Journal of Marriage and Family*, 70(2), 407-418.
- Aydar, N. Mardani, M. (2017). Investigating the factors related to the tendency of married men to have relationships outside of the marital framework (a case study of married men in Shiraz). *Journal of Social Sciences*. 4(35). 146-172.
- Barker, M. (2011). Monogamies and non-monogamies: A response to "The challenge of monogamy: Bringing it out of the closet and into the treatment room" by Marianne Brandon. *Sexual and Relationship Therapy*, 26(3), 281-287.
- Barta, W. D. & Kiene, S. M. (2005). Motivations for infidelity in heterosexual dating couples: The roles of gender, personality differences, and sociosexual orientation. *Journal of Social and Personal Relationships*, 22(3), 339-360.
- Baucom, D. H., Gordon, K. C., Snyder, D. K. (2017). Integrative Treatment for Infidelity, In: Fitzgerald, J. *Foundations for Couples Therapy* (P. 206-215), New York. Routledge.
- Ben-Ami, N. & Baker, A. J. (2012). The long-term correlates of childhood exposure to parental alienation on adult self-sufficiency and well-being. *The American Journal of Family Therapy*, 40, 169-18.
- Blow, A. J. & Hartnett, K. (2005). Infidelity in committed relationships I: A methodological review. *Journal of Marital and Family Therapy*, 31(2), 183-216 .
- Borst, J. B. (2015). A systematic review of the effects of family conflict: Focusing on divorce, infidelity, and attachment style.
- Brand, R. J., Markey, C. M., Mills, A. & Hodges, S. D. (2007). Sex differences in self-reported infidelity and its correlates. *Sex roles*, 57(1), 101-109.
- Brooks, T. J. & Monaco, K. (2013). Your cheatin' heart: joint production, joint consumption and the likelihood of extramarital sex. *Applied Economics Letters*, 20(3), 272-275.
- Burdette, A. M., Ellison, C. G., Sherkat, D. E. & Gore, K. A. (2007). Are there religious variations in marital infidelity? *Journal of Family Issues*, 28(12), 1553-1581.

- Chohaney, M. L. & Panozzo, K. A. (2018). Infidelity and the Internet: The geography of Ashley Madison usership in the United States. *Geographical Review*, 108(1), 69-91.
- Chongsiri, K. & Yamarat, K. Factors Related to Extramarital Sex among Thai Males in Nakhon Sawan Province, Thailand. *Journal of Health Research*, 28, S121-S125.
- Dasht Bozorgi, Z. and Safar Zadeh, S. (2016). Effective Factor's in Women's Tendency toward Extramarital Relationships: The Role of Moral Intelligence as a Mediating Factor. *International Journal of Humanities and Cultural Studies*, 1, 711-721.
- De Stefano, J. & Oala, M. (2008). Extramarital affairs: Basic considerations and essential tasks in clinical work. *The Family Journal*, 16(1), 13-19.
- DePompo, P. & Butsuhara, M. (2016). The "Other" side of infidelity: The experience of the "Other" partner, anxious love, and implications for practitioners. *Psychological Thought*, 9(1), 41-57.
- Drigotas, S. M. & Rusbult, C. E. (1992). Should I stay or should I go? A dependence model of breakups. *Journal of Personality and Social Psychology*, 62(1), 62.
- Drigotas, S. M., Safstrom, C. A. & Gentilia, T. (1999). An investment model prediction of dating infidelity. *Journal of personality and social psychology*, 77(3), 509.
- Duval, S. & Tweedie, R. (2000). Trim and fill: a simple funnel- plot-based method of testing and adjusting for publication bias in meta- analysis. *Biometrics*, 56(2), 455-463.
- Eaves, S. H. & Robertson-Smith, M. (2007). The relationship between self-worth and marital infidelity: A pilot study. *The Family Journal*, 15(4), 382-386.
- Eik, M. (2017). Association of Sex Drive, Gender, and Infidelity in Romantic Relationships.
- Elmslie, B. & Tebaldi, E. (2008). So, what did you do last night? The economics of infidelity. *Kyklos*, 61(3), 391-410.
- Fathi, M., Fekazad, H., Ghaffary, G., Bolhari, J. (2014). Recognizing the Fundamental Factors of Married Men Engaged in Marital Infidelity. *refahj*, 13(51), 109-131

Fincham, F. D. & May, R. W. (2017). Infidelity in romantic relationships. *Current Opinion in Psychology*, 13, 70-74.

Garg, A. & Ruhela, S. (2015). Investigation of Attitude of College Youth towards Infidelity. *International Journal of Education and Psychological Research*, 4(1), 72-75.

Gibson, K. A., Thompson, A. E. & O'Sullivan, L. F. (2016). Love thy neighbour: Personality traits, relationship quality, and attraction to others as predictors of infidelity among young adults. *The Canadian Journal of Human Sexuality*, 25(3), 186-198.

Greenberg, L., Meneses, C. W. (2019). *Forgiveness and letting go in emotion-focused therapy*. Washington, D.C.: American Psychological Association.

Guitar, A. E., Geher, G., Kruger, D. J., Garcia, J. R., Fisher, M. L. & Fitzgerald, C. J. (2016). Defining and distinguishing sexual and emotional infidelity. *Current Psychology*, 1-13.

Hertlein, K. M., Wetchler, J. L. & Piercy, F. P. (2005). Infidelity: an overview. *Journal of Couple & Relationship Therapy*, 4(2-3), 5-16.

Hunyady, O., Josephs, L. & Jost, J. T. (2008). Priming the primal scene: Betrayal trauma, narcissism, and attitudes toward sexual infidelity. *Self and Identity*, 7(3), 278-294.

Jackman, M. (2015). Understanding the cheating heart: What determines infidelity intentions? *Sexuality & Culture*, 19(1), 72-84.

Jain, G. & Sahni, S. P. (2017). Understanding attribution bias and reasons behind internet infidelity in India. In *Cybercrime, Organized Crime, and Societal Responses* (p. 47-65). Springer, Cham.

Janbozorgi, M. & Gharavi, M. (2015), *Principle of Psychotherapy and Counseling , an Islamic Approach (Concepts, Process and Technics)*. Publications of the samt and Research Institute of Hawzah and University.

Janbozorgi, M. (2018). *spiritually Multidimensional psychotherapy: a God-oriented approach*. Publications of Research Institute of Hawzah and University

- Janbozorgi, M. (2020). *Spiritual Multidimensional Therapy: Explanation of Psychological Phenomena (Health and Disorder) with Spiritual Constructs of Personality Based on Religious Resources*. *Clinical Psychology and Personality*, 14(2), 173-189.
- Jeanfreau, M. M. (2009). A qualitative study investigating the decision – making process of women, participation in marital infidelity. kansas state university.
- Jeanfreau, M. M., Herring, A., & Jurich, A. P. (2016). Permission-giving and marital infidelity. *Marriage & Family Review*, 52(6), 535-547.
- Jia, T. L., Ing, H. K. & Lee, M. C. C. (2016). A Review of Personality Factors on Relationship Infidelity. *Jurnal Psikologi Malaysia*, 30(1), 126-141.
- Knight, A. (2010). Gender differences in defining infidelity. A Thesis presented. In partial fulfillment of the requirements for the degree master of arts
- Le, B., Korn, M. S., Crockett, E. E. & Loving, T. J. (2011). Missing you maintains us: Missing a romantic partner, commitment, relationship maintenance, and physical infidelity. *Journal of Social and Personal Relationships*, 28(5), 653-667.
- Lewandowski, G. W., Ackerman, R. A. (2006). Something missing: need fulfillment and self-expansion as predictors of susceptibility to infidelity. *The Journal of social psychology*, 164(4), 389-403.
- Linehan, M. M. (2015). *DBT skills training handouts and worksheets (2nd ed.)*. New York: Guilford Press.
- London, A. S., Allen, E. & Wilmoth, J. M. (2013). Veteran status, extramarital sex, and divorce: Findings from the 1992 National Health and Social Life Survey. *Journal of Family Issues*, 34(11), 1452-1473.
- Lusterman, D. (2005). Infidelity: Theory and treatment. *Handbook of couples therapy*, 337-372.
- Mark K. P., Janssen E. & Milhausen, R.R. (2011). Infidelity in heterosexual couples:

demographic, interpersonal, and personality-related predictors of extra dyadic sex.

Archives of sexual behavior, 40, 971-982.

Martins, A., Pereira, M., Andrade, R., Dattilio, F. M., Narciso, I. & Canavarro, M. C. (2016).

Infidelity in dating relationships: Gender-specific correlates of face-to-face and online extradyadic involvement. Archives of Sexual Behavior, 45(1), 193-205.

McAnulty, R. D. & Brineman, J. M. (2007). Infidelity in dating relationships. Annual review of sex research, 18(1), 94-114.

Melhado, L. (2007). Among Bangladeshi men, wife abuse is associated with extramarital sex.

International Family Planning Perspectives, 33(3), 144-145.

Mesripour, S., Etemadi, O., Ahmadi, S. A., Jazayeri, R. (2016). Comparing the Effectiveness

of Individual and Pair Counseling on the Tendency toward Divorce for Couples with

Extramarital Relationships. J Res Behav Sci, 14(3), 310-316.

Miller, L. D. (2016). Seeking the hiding: Working through parental infidelity. Clinical Social

Work Journal, 44(3), 252-264.

Millon, T. (2000). Toward a new model of integrative psychotherapy: Psychosynergy. Journal

of Psychotherapy Integration, 10,37-53.

Munsch, C. L. (2015). Her support, his support: Money, masculinity, and marital infidelity.

American Sociological Review, 80(3), 469-495.

Myers, J. E., Madathil, j. & Tingle, L. R. (2005). Marriage satisfaction and wellness in India

and the U.A.: A preliminary comparison of arranged marriages and marriages of choice.

Journal of Counseling and Development, 83, 183-190.

Navaei, J., Mohammadi Arya, A. (2016). Association between the early Maladaptive Schemes

and Extra Marital Relationship among Married People. IJPN, 3(4),18-27

Nelson, O. & Salawu, A. (2017). Can my Wife be Virtual Adulterous? An Experiential Study

on Facebook, Emotional Infidelity and Self Disclosure. Journal of International Women's

Studies, 18(2), 166- 179 .

- Okorie, N. & Salawu, A. (2017). Can my wife be virtual-adulterous? An experiential study on Facebook, emotional infidelity and self-disclosure.
- Omarzu, J., Miller, A. N., Schultz, C. & Timmerman, A. (2012). Motivations and emotional consequences related to engaging in extramarital relationships. *International Journal of Sexual Health*, 24(2), 154-162.
- Parker, M. L. & Campbell, K. (2017). Infidelity and attachment: The moderating role of race/ethnicity. *Contemporary Family Therapy*, 39(3), 172-183.
- Pinto, R., and Arantes, J. (2016). The Relationship between Sexual and Emotional Promiscuity and Infidelity. in *Proceedings of the Athens: ATINER'S Conference Paper Series*, No: PSY2016-2087, Athens, doi: 10.30958/ajss.4-4-3.
- Platt, R. A., Nalbone, D. P., Casanova, G. M. & Wetchler, J. L. (2008). Parental conflict and infidelity as predictors of adult children's attachment style and infidelity. *The American Journal of Family Therapy*, 36(2), 149-161.
- Porjorat, M. (2016). A comparative study of early maladaptive schemas in women with marital infidelity experience and those who didn't have such an experience. *Acta Medica International*, 3(1), 89.
- Schmidt, A. E., Green, M. S., Sibley, D. S. & Prouty, A. M. (2016). Effects of parental infidelity on adult children's relational ethics with their partners: A contextual perspective. *Journal of Couple & Relationship Therapy*, 15(3), 193-212.
- Shackelford, T. K., Besser, A. & Goetz, A. T. (2008). Personality, marital satisfaction, and probability of marital infidelity. *Individual Differences Research*, 6(1), 13-25.
- Smith, D. J. (2007). Modern marriage, men's extramarital sex, and HIV risk in southeastern Nigeria. *American journal of public health*, 97(6), 997-1005.
- Sohrabi, F. & Rasouli, F. (2008). The relationship between the attachment style and the extramarital sex relationship among married women in residential center for deviant women. *Journal Of Family Reserch*, 4(14), 133-143.

۶۰

پژوهش‌نامه روان‌شناسی اسلامی

بهار و تابستان ۱۴۰۴

- Sternberg, R. J. (1996). Love stories. *Personal relationships*, 3(1), 59-79.
- Tian, F. F., Merli, M. G. & Qian, Z. (2013). Job mobility and extramarital sex in reform-era urban China: Evidence from Shanghai. *Chinese Sociological Review*, 46(1), 60-82.
- Tuttle, J. D. & Davis, S. N. (2015). Religion, Infidelity, and Divorce: Reexamining the Effect of Religious Behavior on Divorce Among Long-Married Couples. *Journal of Divorce & Remarriage*, 56(6), 475-489 .
- Vossler, A. (2016). Internet infidelity 10 years on: A critical review of the literature. *The Family Journal*, 24(4), 359-366.
- Vu, L., Tun, W., Karlyn, A., Adebajo, S. & Ahonsi, B. (2011). Attitudinal and behavioral factors associated with extramarital sex among Nigerian men: Findings from a national survey. *International Journal of Sexual Health*, 23(4), 258-268.
- Yamamura, E. (2012). Smokers' Preference for Divorce and Extramarital Sex.
- Zapfen, N. M. (2017). Decision science, risk perception, and infidelity. *Sage open*, 7(1), 1-9.
- Zhang, Y. (2010). A mixed-methods analysis of extramarital sex in contemporary China. *Marriage & family review*, 46(3), 170-190.

